

‘งานมหัศจรรย์ข้าวไทย’คึก ซ้อปอาหาร-ชมนวัตกรรม

กูรูพันธุ์ข้าวของกรมการข้าวเผยไทยเป็นถิ่นกำเนิด ‘ข้าว’เก่าแก่ที่สุดร่วม 5 พันปี (อ่านต่อหน้า 14)

งานมหัศจรรย์ข้าวไทย

สัมมนาข้าวGIมหัศจรรย์ข้าวไทย

เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ที่ชั้น 5 สามย่านมิตรทาวน์ฮอลล์ ศูนย์การค้าสามย่านมิตรทาวน์ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ เครือมติชน นำโดย “เทคโนโลยีชาวบ้าน” ร่วมกับกรมการข้าว ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมด้วย พันธมิตร จัดงาน “มหัศจรรย์ข้าวไทย 2024” ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม-2 มิถุนายน

ผู้สื่อข่าวรายงานบรรยากาศการจัดงานวันที่ 2 ช่วงเช้า เต็มไปด้วยประชาชนที่หลั่งไหลเข้ามาเดินเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากข้าวไทย อาหารและผลไม้จากพื้นที่บ้านอย่างสันหลาม พร้อมร่วมนำฟังการบรรยายที่ลงลึกถึงประวัติศาสตร์ของพันธุ์ข้าวไทยนานาชนิด ไปจนถึงมิติการต่อยอดสร้างรายได้จากข้าว ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกอันดับต้นๆ ของประเทศ

ต่อมาเวลา 11.00 น. มีการจัดกิจกรรมเวที “เล่าเรื่องข้าวในเชิงวิชาการ : ข้าว GI มหัศจรรย์ข้าวไทย ที่คนไทยต้องรู้” โดย ดร.รณชัย ข่างศรี

เปิดสูตรเด็ด - เชฟไอ้ต-หัตถ์ชัย สุขวิวัฒน์ศิริกุล โชว์การปรุงข้าวชียาลไต้ไทย จากข้าวหอมกระดังงานราธิวาส ท่ามกลางผู้มาเที่ยวชมให้ความสนใจอย่างมาก ในงานมหัศจรรย์ข้าวไทย 2024 บริเวณ ชั้น 5 สามย่านมิตรทาวน์ฮอลล์ ศูนย์การค้าสามย่านมิตรทาวน์ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน

เรามีฐานพันธุ์กรรมถึง 24,000 สายพันธุ์ ซึ่งส่งผลให้ปัจจุบันยังมีการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง และสำหรับข้าว GI (ข้าวที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) เกิดขึ้นจากข้าวพื้นเมืองซึ่งเคยมีบทบาทแต่เป็นความมั่นคงทางอาหาร แต่เราต้องการประกาศเอกลักษณ์เฉพาะของข้าวประจำท้องถิ่นนั้นเพื่อที่จะให้เกิดการค้าขายและสร้างรายได้ให้กับชุมชนนั้นๆ จึงได้มีการเปิดให้ข้าวเหล่านั้นสามารถขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งจะสามารถช่วยให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้นได้

“สำหรับสินค้า GI เป็นมาตรฐานที่บ่งบอกถึงความจำเพาะของถิ่นที่ผลิต และความจำเพาะนั้นจะสามารถบอกได้ว่ามีเงื่อนไข ความแตกต่างจากสินค้าหรือสายพันธุ์อื่นอย่างไรในการผลิต โดยตามเงื่อนไขเหล่านั้นจะมีการระบุว่ามีการผลิตหรือการปลูกในถิ่นฐานที่มีการขอ GI จะทำให้มีคุณสมบัติจำเพาะที่แตกต่างจากการนำไปผลิตที่อื่น อย่างเช่น กลิ่น รสชาติ หรือคุณสมบัติอื่น และเป็นการเชื่อมโยงกับแหล่งผลิต สินค้า GI จึงเป็นเหมือนกับแบรนด์ที่ท้องถิ่นที่บ่งบอกว่าถ้าหากที่นี้จะต้องมาซื้อสิ่งนี้” ดร.รณชัยกล่าว

ดร.รณชัยกล่าวต่อไปว่า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ดูแล พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 โดยมีการกำกับดูแลตั้งแต่การยื่นคำขอ การพิจารณาว่าคำขอ การแก้ไขร่างคำขอให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ของสินค้า GI รวมทั้งการบังคับใช้หลังผ่านการขึ้นทะเบียนแล้ว

“การบังคับใช้จะคุ้มครองไม่ให้นำพันธุ์ข้าวที่อยู่ในพื้นที่ท้องถิ่นเดิมไปปลูกที่อื่นแล้วนำตรา GI มาแอบอ้างเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่ามาจากท้องถิ่น และจะมีการต่ออายุเพื่อใช้ตรา GI ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบคุณภาพอย่างต่อเนื่องทุกๆ ปีเพื่อรักษามาตรฐาน” ดร.รณชัยกล่าว

สินค้ากว่า200ชิ้นขึ้นทะเบียนGI

ดร.รณชัยกล่าวต่อไปว่า ปัจจุบันมีสินค้ามากกว่า 200 ชิ้น ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า GI โดยในสินค้าเหล่านั้นมีข้าวถึง 23 สินค้า และเนื่องจากการขึ้นทะเบียน GI มีค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ ทุกๆ ปี ข้าวที่ได้ขึ้นทะเบียนจึงต้องเป็นข้าวถูกมองว่าเหมาะสมที่จะสร้างรายได้ที่คุ้มค่าให้กับชุมชน

“ถ้าข้าวที่ไม่ใช่ของท้องถิ่นเข้าไปปลูกและต้องการขอขึ้นทะเบียน GI จะต้องปลูกในพื้นที่

ใหม่นั้นติดต่อกัน 10 ปี ถึงจะยื่นขอได้ สำหรับทิศทางในการพัฒนาพันธุ์ข้าวของเราต้องคำนึงความยั่งยืนของระบบ ดิน น้ำ ทรัพยากรต่างๆ คุณภาพชีวิตของเกษตรกร พันธุ์ข้าวนั้นจะต้องเหมาะสมและเอื้อประโยชน์กับสิ่งเหล่านี้ อาจจะไม่ต้องมีผลผลิตจำนวนมากแต่ต้องเข้ากับระบบนิเวศเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อสภาพแวดล้อมของท้องที่” ดร.รณชัยกล่าว

นวัตกรรมชุดคำนวณค่าเก็บเกี่ยวข้าว

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า เวลา 14.30 น. ที่ “โซนนวัตกรรม” เป็นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเกี่ยวกับข้าวอันล้ำสมัยมาจัดแสดง โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีผู้ร่วมงานสนใจสอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรม ต้นแบบชุดอุปกรณ์วัดขนาดพื้นที่พร้อมระบบคำนวณค่าบริการเก็บเกี่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยนวัตกรรมนี้มีที่มาจากกรณีเก็บเกี่ยวข้าวมักเกิดปัญหาเรื่องการคำนวณค่าบริการที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากไม่ทราบขนาดของพื้นที่ในการเก็บเกี่ยวที่แท้จริง และการสูญเสียข้าวบริเวณด้านหน้าชุดหัวเกี่ยวจากการใช้ความเร็วของเครื่องเกี่ยวขนาดข้าวที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ข้าวล้ม ทีมวิจัยเอ็มเทคจึงได้พัฒนาชุดอุปกรณ์ที่สามารถวัดขนาดพื้นที่ ปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง เวลาที่ใช้ในแต่ละช่วงความเร็วของการเก็บเกี่ยวเพื่อคำนวณค่าบริการในการเก็บเกี่ยวได้อย่างเป็นธรรมและส่งเสริมการเก็บเกี่ยวแบบประณีต ซึ่งชุดอุปกรณ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการรับจ้างเกี่ยวขนาดข้าวและชาวนา

นายกิตติคุณ ประเสริฐกาญจน์ นักวิจัยนวัตกรรม และทีมนักวิจัย กล่าวว่า อุปกรณ์นี้เป็นตัวกลางคิดค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ประกอบการที่เอาไปติดกับรถเกี่ยวข้าว จะใช้เทคโนโลยี RTK-GPS (Real-time kinematic global positioning system) ตัวอุปกรณ์ประกอบด้วย สถานีจร (rover station) พร้อมชุดขาตั้ง 3 ขา โดยใช้ตัวประมวลผล Raspberry Pi 4 ซึ่งจะติดตั้งกับรถเกี่ยว และสถานีฐาน (base station) พร้อมจอแสดงผลแบบสัมผัส เป็นตัวอ้างอิงพิกัด gps ในการติดตามตำแหน่งรถเกี่ยว เมื่อรถเกี่ยวทำการวิ่งเก็บเกี่ยวผลผลิต ตัว gps จะติดตามและสร้างพื้นที่ขึ้นมาบนจอแสดงผลและคำนวณพื้นที่ทั้งหมดขึ้นมาว่ารถเกี่ยวทำการวิ่งเก็บเกี่ยวไปเป็นพื้นที่เท่าไร ซึ่งผลที่ออกมาสามารถนำไปคิดค่าใช้จ่ายการเกี่ยวข้าวกับเกษตรกร ตัวแปรที่ใช้คือ พื้นที่และปริมาณน้ำมันที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว นำไปใช้เป็นตัวกลางในการคิดค่าใช้จ่ายระหว่างรถเกี่ยวกับเกษตรกรได้

มก.โชว์พันธุ์ข้าวทนสภาพภูมิอากาศ

ที่ “โซนนวัตกรรม” หนึ่งในบูธที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ บูธของ “ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ” (ไบโอเทค) และ “ศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” มีบทบาทในการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์ข้าวให้มีความทนทานและเหมาะสมต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งนำข้าวผ่านการปรับปรุงพันธุกรรมมากถึง 27 สายพันธุ์ มาจัดแสดงในงานนี้

ดร.ศรีสวัสดิ์ ชันทอง ผู้ช่วยวิจัย ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ หรือ BIOTECH กล่าวว่า ข้าวที่นำมาแสดงเป็นข้าว

ที่มีการปรับปรุงพันธุกรรม เพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืชรุนแรงมากขึ้น

ดร.ศรีสวัสดิ์กล่าวว่า เกษตรกรตื่นตัวมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ช่วงฤดูกาลที่ผ่านมาเกิดภัยแล้งทำให้เกษตรกรส่วนมากมองหาข้าว ที่ทนแล้งได้ ในส่วนของเราทำพันธุ์ข้าวที่ป้องกันภัยแล้งและน้ำท่วม อย่างข้าวที่ทนน้ำท่วมถ้าเกิดน้ำท่วมสูงจากต้นข้าวเกิน 2 สัปดาห์ ข้าวจะไม่ตาย เมื่อน้ำลดก็จะฟื้นขึ้นมาใหม่ ส่วนตัวที่ทนแล้งจากการทดสอบในหลายปีที่ผ่านมา ตัวหอมสยามเคยปลูกทดสอบแล้วเจอภัยแล้งเป็นระยะเวลาเกือบ 3 เดือน แต่สุดท้าย ข้าวฟื้นตัวและกลับมาให้มีผลผลิตได้ตามปกติ ถ้าเป็นข้าวพันธุ์อื่นอาจจะตายไปเลย โดยมีการทดลองปลูกข้าวหอมสยามที่ จ.พิจิตร ปลูกทดสอบในพื้นที่ที่ใช้น้ำฝน เกษตรกรที่ได้ทดลองปลูก ก็มีความพึงพอใจ เนื่องจากว่าในพื้นที่ที่ใช้น้ำฝน ได้ผลผลิตถึง 1 ตันต่อไร่ ได้มากขึ้นจากปกติ สำหรับในส่วนที่เจอภัยแล้ง ผลผลิตอยู่ที่ 550 กิโลกรัม ยังถือว่าได้ผลผลิตมากกว่าข้าวหอมจังหวัด โดยเกษตรกรยังสามารถขายข้าว “หอมสยาม” ได้ในราคาระดับเดียวกับ “ข้าวหอมจังหวัด” ทำให้มีรายได้ที่มากขึ้น

สำหรับงาน “มหัศจรรย์ข้าวไทย 2024” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2567 เวลา 10.00-20.00 น. ที่ชั้น 5 สามย่านมิตรทาวน์ฮอลล์ ศูนย์การค้าสามย่านมิตรทาวน์ เดินทางสะดวกด้วยรถไฟฟ้าใต้ดินสายสีน้ำเงิน สถานีสามย่าน (BL27) ทางออกที่ 2 เข้างานฟรี! ไม่เสียค่าใช้จ่าย